

Ako zabrániť striedavej rodivosti jadrovín

Veľmi závažným problémom celého radu ovocných drevín (zvlášť jabloní) je periodická rodivosť. Periodicky rodiace jablone v jednom roku preťažuje nadmerná úroda, ktorej následkom je nižšia kvalita ovocia a malá alebo nijaká diferenciácia kvetných púčikov pre ďalší rok. Pri jabloniach vzniká periodicita najčastejšie neschopnosťou stromu založiť kvetné púčiky pri prechode z vegetatívnej do generatívnej fázy (púčiky sa diferencujú len za priaznivých podmienok). Pri veľkých stromoch sa prírastky konárov začínajú formovať nepravidelne dôsledkom čoho je zlý prívod vody, čo podporuje rast výhonkov a obmedzuje zakladanie kvetných púčikov.

Ovocné dreviny - predovšetkým jablone – vytvárajú omnoho viac kvetov, ako je treba k zaisteniu dobrej úrody. Pri veľmi úrodných odrodách sa percento potrebných kvetov pohybuje od 0,8 – 10,0 % . Pri jabloniach dosahuje periodicita najvyšší stupeň v 3 – 4 životnom období. Pri intenzívnych výsadbách to predstavuje 3-5 ročné stromy.

Po vysokých úrodách nastáva obdobie dvoch, troch aj viac rokov, kým ovocný strom vo svojich tkanivách uloží dostatok asimilátov, aby mohol vytvoriť nové rodiace orgány.

Podľa toho v akej miere sa periodicita prejavuje delíme jablone do troch skupín

- do prvej skupiny patria každoročne rodiace odrody (napr. James Grieve, Šampion, Rubín a . i.)
- v druhej skupine je periodicita menej výrazná (Golden Delicious)
- v tretej skupine sa periodicita výrazne prejavuje (napr. Ontário, Red Melba, Wealthy a.i.)

Striedavá rodivosť je však ovplyvnená nielen vlastnosťami odrody, ale ďalšími faktormi. Väčšina odrôd v prvých rokoch po nástupe do rodivosti prináša pravidelné úrody a striedavá rodivosť sa prejaví až v neskorších rokoch. Typickým predstaviteľom tejto skupiny je napríklad Priesvitné Letné. Okrem odrody striedavú rodivosť v značnej miere ovplyvňuje použitý podpník. Pri silno rastúcich podpníkoch je častejší výskyt striedavej rodivosti a naopak, slaborastúce podpníky znižujú možnosť striedania úrod v jednotlivých rokoch

Taktiež nesprávna agrotechnika, najmä hnojenie, neobrábanie pôdy, nevhodné podplodiny, prestarnuté a neošetrené stromy a nevhodné stanovište môže byť príčinou striedavej rodivosti pri jadrovinách. Medzi ďalšie príčiny spôsobujúce vznik striedavej rodivosti patrí i kalamitný výskyt chorôb a škodcov, ktorí nielen, že poškodzujú vyvíjajúce sa plody, ale majú tiež negatívny vplyv na úrodu v budúcom roku. Veľmi častou avšak pestovateľom ťažko ovplyvniteľnou príčinou striedavej rodivosti sú prírodné podmienky. Pri silnom poškodení kvetných orgánov v jarnom období mrazmi a pri zabezpečení dobrej agrotechniky počas vegetačného obdobia sa spravidla diferencuje veľa kvetných pukov, ktoré sú predpokladom vysokej úrody v budúcom roku. Účinným opatrením na zabránenie vzniku striedavej rodivosti prípadne jej odstránenie, je regulácia násady plodov. Toto opatrenie je vhodné najmä v rokoch veľkej násady. Najvhodnejšie je redukcii kvetných pukov vykonať predjarným rezom, vhodná je aj ručná prebierka po júnovom opade v prípade že je opad slabý a na stromoch zostáva mnoho plodov. Prebierku plodov vykonávame mechanicky alebo chemicky.

Mechanicky sa napr. doporučuje pretrhávať odrodu Golden Delicious a iné plodné odrody vhodná prebierka po júnovom opade na vzdialenosť plodov 150 mm pri drobnoplodých odrodách a na vzdialenosť plodov 200-250 mm pri veľkoplodých odrodách. Pre štíhle vretená odporúča ponechať jeden plod na 20 – 25 listov a pri voľnejších tvaroch na jeden plod 30-40 listov.

Pri odrodách Šampion, James Grieve, Lord Lambourn, je prebierka neopodstatnená, pretože rodia pravidelne a bohato, naopak odrody Ontário, Wealthy, Melba, Elstar, Melodie, Priesvitné letné a ďalšie odrody si prebierku vyžadujú.

Chemická prebierka ovplyvňuje nielen veľkosť plodov, ale aj zakladanie kvetných pukov. Aplikuje sa v dobe 3/4 opade korunných plátkov v čase kvitnutia. Aplikácia týchto látok má priaznivý vplyv na

zakladanie kvetných pukov len v tom prípade, že sa prevedie včas, t.j. do odkvetu. Pred ošetrením je nutné posúdiť veľkosť prirodzeného opadu plodov.

Dôležitý faktor v odstránení periodicity plodnosti pri jabloniach je kontrola morfogénzy a priebehu fyziologických procesov v jednotlivých rastových fázach. Rozhodujúce je ovplyvnenie vývoja kvetných púčikov a zabezpečenie rovnomerného vývoja vegetatívnych orgánov. V súčasnom ovocinárstve táto oblasť predstavuje normovanie kvetov a plodov, nové metódy rezu a výživy, ktoré majú vplyv na rast a rodivosť.

Ing. Július Kráľ
Biokonzult® plus